

Теодора Тодовић

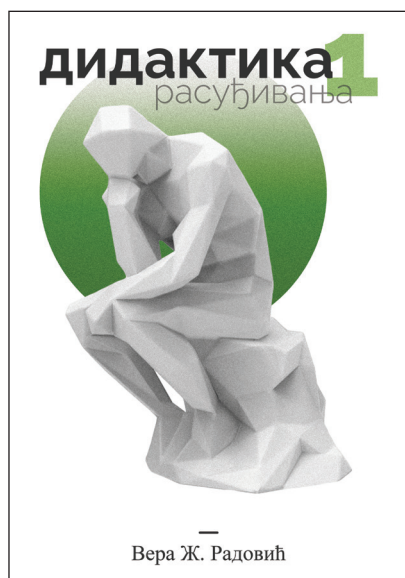
Универзитет у Београду, Учитељски факултет

Методичка теорија и пракса, број 2/2021

УДК: 37.02(049.32)

37.015:159.953.5(049.32)

стр. 257– 259

СУД О ДИДАКТИКАМА РАСУЏИВАЊА

Радовић, Вера (2021): *Дидактика расуђивања I, О темељним појмовима и предмету проучавања.* Београд, Учитељски факултет, 195 стране

Радовић, Вера (2021): *Дидактика расуђивања II, О развоју наставе и дидактике кроз историју.* Београд, Учитељски факултет, 360 страна

Вера Радовић, доктор педагогије Филозофског факултета Универзитета у Београду и професор Дидактике на Учитељском факултету у Београду, своје дугогодишње искуство рада са студентима (више од 20 година), укљученост у многобројне националне и међународне пројекте и континуираним радом на проучавању, праћењу и унапређењу образовне и васпитне праксе код нас и у свету, сумирала је у научним монографијама *Дидактика расуђивања I и II*.

Дидактике расуђивања део су трилогије и свака од научних монографија има засебно поље којим се бави. Док прва монографија проучава кључне појмове дидактике, поставља их на своје место и прави fine разлике међу њима, али и детаљно разјашњава суверенитет дидактике као науке; друга монографија прати развој дидактике кроз историјске епохе и кроз рад битних личности који су се бавили питањима наставе: од антике, све до

савремених „трендова” у образовању и васпитању. Иако су садржински испреплетане и надовезују се једна на другу, динамике ових монографија су у потпуности различите. *Дидактика расуђивања I* има дужа поглавља писана тако да одговарају и буду корисна различитим нивоима познавања дидактике као науке (од студената учитељских факултета до професора педагогије), док друга монографија због сложености проблема које проучава има комплекснију садржину подељену на краћа поглавља. Комплекснија садржина не подразумева одбацивање студента као читаоца, већ прати његов развојни пут и „дидактичко сазревање”.

У обема монографијама наслови су формулисани на начин којим се ауторка игра речима у њима, чиме „голица” мишљење својих читалаца и позива на расуђивање. Читалац не може бити сигуран шта може очекивати у поглављу на основу наслова, као ни током читања – на свакој наредној страници. Неки од наслова који посебно привлаче пажњу у првој монографији су: *Привилегије и обавезе дидактике као самосталне науке; Бити васпитан и образован у процесу наставае, а и после; Задањак за учитеље и наставнике – дојунитије низ: поучавање је и...; Крањак осврћи на јединство сувројности, итд.* Док су то у *Дидактици расуђивања II: Генеза значења од дидактике до курикулума и назад; Зашио су Сокраји, Аристјојел, Плајион и Квинјилијан важни за учитеље данас; Рани средњи век између „школа“ истјока и зајага; Универзитјети и ренесансно расуђивање о васпитану и образовању и настјави; Век дидактике или зашио данас учитељи и наставници тјреба да посетје музеј Ј. А. Коменској у Прају; Ризница идеја и пракћичних решења 1, 2, 3; Шведски стио постојмодерне – почетјак краја или нове мојућности васпитанја и образовања у настјави?* итд.

Насупрот слободним и провокативним насловима, унутар поглавља сваки појам је веома прецизно и јасно смештен на своје место, отклањају се термилошке и појмовне недоумице присутне у дидактичкој пракси, чиме је направљена разлика између дидактике и курикулума; учења, едукације, образовања и васпитања; учитеља, едукатора, аниматора, практичара; наставае, учења и поучавања, процеса образовања и(ли) васпитања. Специфично за *Дидактику расуђивања I* је то што садржи све потребно да се одређени појам разуме и о њему расуђује на једном месту, али се ти подаци не налазе један до другог, већ се целина стиче анализом различитих поглавља који говоре о настјави, процесу учења, сегментима образовања, кроз анализу процеса васпитавања и његовог места у настјави, кроз тумачење задатака, циљева, методологије дидактике као науке. Таквим стилем писања, који може бити и напоран за читаоца, Вера Радовић га све време држи будним, подстиче га да расуђује о прочитаном, да пита и одговара на питања (ауторка све време комуницира са читаоцима тражећи њихово мишљење о одређеној појави, преиспитујући да ли су искуства читалаца подударна са изнетим, итд.). Не само да монографија нуди термилошка одређења кључних појмова и темељно одређење дидактике као науке, бавећи се њеним конститутивним питањима, већ она представља директну везу са животом и праксом. Тако се анализирају најчешћи одговори студената на колоквијумима и испиту из Дидактике (позивајући професоре колеге да се ослоне на своје искуство на испитима и учитеље да преиспитају досадашњу праксу) који у својим формулацијама садрже материјалне дидактичке грешке и указују на пропусте који постоје у расуђивању студената о поменутој проблематици. Такви пропус-

ти се анализирају и отклањају давањем савремених примера, поштујући време у коме читаоци живе и предвиђајући проблеме на које могу наићи у свом будућем практичном раду.

Повезивање са животом и осавремењивање дидактике присутно је и у научној монографији *Дидактика расуђивања II*, кроз стално преиспитивање и повезивање: да ли и како нам дидактичка прошлост и пракса (понекад и погрешна) могу помоћи сада, упоређујући је са народном традицијом и причом о лапоту, обичају о убијању старијих чланова породице онда када постану терет за издржавање својој породици. Причом о оцу који је био остављен на планини (јер је његовом сину било жао да га убије) и једини се сећао како се у његово време лечила различна болест која је захватила народ, са којом млађе генерације нису знале да се изборе. Тиме се увиђа значај искуства претходних генерација, али и битност преношења тих прича млађима, чиме се ствара парабола за изучавање дидактичке историје, теорије и праваца насталих у претходним вековима. Уз истицање значаја проучавања дидактичке прошлости, Вера Радовић износи нова запажања која у знатној мери мењају досадашње виђење развоја дидактике, понајвише на простору Србије. Проучавајући деспота Стефана Лазаревића, Константина Филозофа, Тирила и Методија, Светог Саву и друге значајне, најпре историјске личности, открива се њихова педагошка делатност на овим просторима о којој се досада веома мало или недовољно знало. Ауторка оваквим писањем подсећа да педагог мора бити и социолог и историчар свог народа, да би разумео срж наставног процеса. Дидактика након ових монографија не остаје промењена само у погледу преиспитивања наставе у средњем веку, настанка првих универзитета на овим просторима итд., већ и враћањем старим питањима са доласком до нових одговора, попут Јана Амоса Коменског, Раткеа, Хербарта и других личности чијем су раду приписане многе неосноване критике, сада расветљене и објективно разрешене. *Дидактика расуђивања II* завршава се савременим добом и „шведским столом” нових праваца у наставној пракси. Ауторка нуди преглед значајних, и за дискусију занимљивих, трендова у образовању и васпитању, задржавајући објективност и дајући слободу појединцу да, у зависности од услова у којима ради, изабере оно најбоље у сваком од њих.

Дидактике расуђивања, без обзира на ком нивоу се читалац налазио (студент, учитељ, професор или научник), стварају осећај као да се читава дидактика, добро позната, упознаје први пут. Присутан је лак приступ озбиљним проблемима писан исцрпно, питко, привлачно, обједињено, оштро. Иако монографије у неким деловима имају и уџбенички карактер и свој практични значај у даљем (само)образовању студената, учитеља, професора, научника, у њима је присутан лични тон аутора чије је мишљење у сваком моменту аргументовано и основано.

Чини се да је главни циљ двеју научних монографија да помери угао гледања на дидактику, дајући јој више поштовања и поништавајући занемаривање њеног значаја у наставној пракси. Такође, ауторка подстиче читаоце да преиспитају своје мисаоне способности и да своје капацитете доведу до новог нивоа, који уводи у првој монографији – до критичког знања; неопходног у данашњем свету и времену превелике, а често и нетачне, информисаности. Тиме се читалац не посматра само као учесник наставног процеса, већ и као савременик проблема живљења са којима смо сви суочени. Ова литература биће обавезан део библиотеке сваког озбиљног појединца чији је живот и рад усмерен ка настави.